

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.547/2017/3.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Molnár Krisztina ügyvéd által képviselt **felperes neve(címe)** szám alatti lakos (**tartózkodási helye**) felperesnek – a (**jogtanácsos neve**) jogtanácsos által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. március 28. napján kelt 5.P.21.430/2016/33. számú ítélete ellen a felperes részéről 36., 38., az alperes részéről 34. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és az alperest terhelő marasztalás összegét 30.000,- (Harmincezer) Ft-ra és annak az elsőfokú ítélet szerinti mértékű és tartamú késedelmi kamatára leszállítja.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 58.200,- (Ötvennyolcezer-kettőszáz) Ft-ra, az alperesnek járó elsőfokú eljárási költség összegét 30.000,- (Harmincezer) Ft-ra felemeli.

Az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét 1.800,- (Egyezernyolcszáz) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 10.000,- (Tízezer) Ft másodfokú eljárási költséget és az államnak – külön felhívásra – 80.000,- (Nyolcvanezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

A fennmaradó 3.000,- (Háromezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes korábban a (**város neve**)-i Fegyház és Börtönben töltötte szabadságvesztés büntetését börtön végrehajtási fokozatban. Ez alatt többször jelentkezett pszichológusi kezelésre. A pszichológus 2014. októbere és 2015. júniusa között 8 alkalommal jegyezte fel, hogy suicid készítéseket hangoztatott, ezért itt kerülték egyszemélyes elhelyezését.

A felperest az alperesi bv intézetben 2015. június 18-án biztonsági elkülönítés céljából az I. egység 4. zárkájában helyezték el. A biztonsági elkülönítési lap szerint az elkülönítés oka öngyilkossággal való fenyegetőzése volt. Az orvosi vélemény rovatban rögzítettek szerint egyszemélyes elkülönítésének egészségügyi szempontból akadálya nincs. Mivel biztonsági elkülönítésével a felperes nem értett egyet, az elkülönítési lapot nem írta alá. Az intézkedés felülvizsgálatára június 19-én került sor, ekkor az alperes indokoltan tartotta annak fenntartását. Elkülönítését június 22-én szüntette meg, de továbbra is ebben a zárkában helyezte el. A biztonsági elkülönítés időtartama alatt a felperes biztonságra veszélyes tárgyait elzárva tartották a zárkában található, padlóhoz rögzített dobozban, majd az elkülönítés megszüntetését követően ezeket visszakapta, azonban telefonálni ezt követően sem engedték.

A felperes 2015. július 20-án az alperesi bv intézet parancsnokánál kártérítési igényt terjesztett elő, melyben előadta, elhelyezése alatt a zárka koszos és szemetes volt, kérésére takarítóeszközt nem kapott, s a zárkába kerülés előtt tőle elvett tárgyakat nem kapta vissza. Sérelmezte, hogy a pszichológus javaslata ellenére egyszemélyes zárkában került elhelyezésre.

Az alperes parancsnoka határozatával a kártérítési igényt elutasította azzal az indokolással, hogy jogellenes magatartás hiányában az intézet felelőssége nem áll fenn.

A felperes szabadulását követően 2016. március 1-jén kelt háziorvosi beutalóval jelentkezett a ... Megyei Kórház pszichiátriai ambuláns vizsgálatán, ahol azóta is kezelés alatt áll. Diagnózisa enyhe depressziós epizód és nem meghatározott szorongás.

A felperes módosított keresetében 1.000.000,- Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozva, hogy fogvatartása alatt megsértették az emberi méltósághoz, valamint az élethez, testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jogait. Keresetét azzal indokolta, hogy bár ismert volt az alperes számára egyszemélyes elhelyezésének ellenjavallata, mégis elkülönítő zárkába rakták. Utalt arra is, hogy a zárka fizikai és higiéniai körülményei elégtelenek voltak, koszos volt, hiányzott a tisztítószer és hiába igényelt, nem kapott takarítóeszközt. A mosdó csapja rossz, a WC kagyló gombás volt, tartalma nem volt üríthető. A meleg ellenére az ételbeadó nyílást nem hagyták nyitva, hiába jelezte. Kifogásolta azt is, hogy itteni fogvatartása alatt nem engedték telefonálni sem.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint nem tanúsított jogellenes magatartást, a biztonsági elkülönítésre a felperes öngyilkossággal való fenyegetőzése miatt került sor. Elismerte, hogy a 4. számú zárkát elsősorban fegyelmi fenytítés végrehajtására jelölte ki, azonban ha ilyen célra nem kell igénybe venni, a szükséges felszerelési és berendezési tárgyakkal ellátva zárkaként is használhatja, kifejezetten a túlszűfoaltságból eredő helyhiány enyhítésére. Érvelése szerint a biztonsági elkülönítés megszüntetését követően a felperes azért maradt a 4. számú zárkában, mert a túlszűfoaltság miatt számára más elhelyezési lehetőség nem adódott. Kiemelte, arra nem merült fel adat, hogy bármilyen egészségügyi vagy pszichológiai akadálya lenne egyszemélyes elhelyezésének. Előadta, a zárkában évente egy alkalommal végez tisztasági festést, a WC-k leválasztása is folyamatban van, bár erre a 4. számú zárkában még nem került sor. A zárka ablakkal rendelkezik, szellőztetése azon keresztül megoldott. A perbeli időszakban elrendelt hőségriadóra tekintettel intézkedést is kidolgozott a bv intézet parancsnoka, ennek megfelelően a felperes zárkájának ételbeadó nyílása nyitva volt. Megjegyezte, a felperes a zárkából való kihelyezését követően nem tett olyan bejelentést, mely szerint bármilyen személyes tulajdona eltűnt volna.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 150.000,- Ft és késedelmi kamatai megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában leszögezte, a jogvita elbírálására a 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók. Mivel a felperes sérelemdíj iránti igényét a Bvtv. 143. § (2) bekezdésében írt határidőn belül terjesztette elő, azt

érdemben vizsgálta. Megállapította, a biztonsági elkülönítés elrendelésére a felperes suicid szándéka miatt került sor, az június 22-ig indokolt volt, hiszen öngyilkossági fenyegetései miatt állandó felügyeletéről kellett gondoskodni és a 4. számú zárka kamerával van felszerelve. Ekkortól azonban a korábbi pszichológiai vélemények ismeretében az alperesnek intézkednie kellett volna a felperes egyszemélyes elhelyezésének megszüntetéséről. Véleménye az volt, az alperes nyilván talált volna olyan fogvatartottat, aki az extrém zsúfoltságot kifogásolva az egyszemélyes elhelyezést választja. Így azzal, hogy a pszichológusi vélemények ismeretében, kérése ellenére sem helyezték el többszemélyes zárkában, az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát. A sérelemdíj meghatározásánál figyelembe vette, hogy az alperes 8 napon át tartotta a felperest indokolatlanul olyan körülmények között, melyek pszichés állapotát nyilvánvalóan károsan befolyásolták. A felperes állításait a 4. számú zárka higiéniai, tisztasági feltételeit illetően nem találta bizonyítottnak a tanúvallomások értékelése alapján sem. Mérlegelési körébe vonta azt az ügyészégi tájékoztatást is, mely szerint a felperes akkor előterjesztett panasza az idő múlása miatt kétséget kizáróan nem támasztható alá, a bv ügyész 2015-ben több alkalommal is megtekintette a 4. számú zárkát, a kifogásolt körülményeket azonban nem tapasztalta. Az alperes a zárkákat ellátja a szükséges takarítóeszközökkel, azokat elhasználódás esetén lecseréli, tisztítószert heti rendszerességgel osztanak a fogvatartottaknak.

Az ítélettel szemben mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni, keresete szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor megállapította, hogy biztonsági elkülönítése 2015. június 18-22. közt indokolt volt, mivel öngyilkossággal fenyegetőzött. Hangsúlyozta, ennek megtörténtét mindvégig tagadta, emiatt nem írta alá a biztonsági elkülönítő lapot sem. Részletezte az ezt alátámasztó érveket, tényeket. Kiemelte, bár az alperes nyilatkozata szerint a felperest az elkülönítést ideje alatt vizsgálta pszichiáter, aki nem látta indokát annak, hogy az egyszemélyes zárkából kikerüljön, erre vonatkozó bejegyzés mégis a csatolt iratok közt. Véleménye szerint az elsőfokú ítélet indokolása helyesen rögzíti, hogy az alperesnek rendelkezésre állt a felperes korábbi egészségügyi dokumentációja, melyből megállapíthatta, hogy a bv intézetben folytatódott a felnőtt pszichiátriai gondozóban megkezdett kezelése, vagyis pszichés problémái a szabadságvesztés büntetés végrehajtása alatt folyamatosan fennálltak. Megjegyezte, amennyiben viszont mégis tanúsított volna a felperes suicid magatartást, akkor az alperesnek a Bvtv. 145. § (1) bekezdésében felsorolt egyéb biztonsági intézkedéseket kellett volna vele szemben alkalmaznia. Kérte értékelni, hogy az alperes elismerte, a 4. számú zárka jogszabályban előírtak szerinti felszerelésére csak az 5 napos biztonsági őrzést követően került sor, vagyis legalább 5 napig hiányos volt a zárkafelszerelés. Továbbra is fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját a zárka higiéniai állapotát illetően. Érvelése szerint a zárka kamerafelvételeinek az alperes rendelkezésére kellett volna állnia. Hangsúlyozta továbbá – kereseti kérelmével egyezően –, a biztonsági elkülönítés idején telefonálni nem engedték, amit **(tanú neve)** tanúvallomása is alátámasztott, holott szabadságvesztésének végrehajtási fokozatára és rezsimbesorolására tekintettel arra a vonatkozó szabályok szerinti gyakoriságban és időtartamban jogosult lett volna, ezt a biztonsági elkülönítésre irányadó rendelkezések sem tiltják. Megjegyezte, tekintetben az elsőfokú ítélet indokolása hiányos.

Az alperes fellebbezésében szintén az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, a Bvtv. 155. § (1) bekezdése értelmében az elítéltek közösen helyezhetők el, de ha erre lehetőség van, az elítéltet egyedül kell elhelyezni. Kifogásolta, hogy az egyértelmű jogszabályi rendelkezés ellenére az alperes terhére értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperest egyszemélyes zárkában helyezte el. Nem vette figyelembe azt sem, hogy a fogvatartottak

elhelyezése során a Bvtv.-ben foglalt elkülönítési szabályokat is be kell tartania, ami miatt nem róható a terhére, hogy a felperest a biztonsági elkülönítés megszűnését követően is egyszemélyes elhelyezésben tartotta. Az intézet telítettsége és az elkülönítési szabályok nem tették lehetővé számára másik zárkában való elhelyezését. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem mérlegelte kellőképpen azt sem, hogy az egészségügyi dokumentációból láthatóan a felperes manipulatív módon próbálta folyamatosan befolyásolni az elhelyezését, így az egyszemélyes elhelyezéstől való félelme sem tekinthető szavahihető előadásnak. A bekövetkezett hátrány kapcsán hangsúlyozta, a felperes által becsatolt pszichiátriai dokumentáció semmilyen adatot nem tartalmaz arra nézve, hogy pszichiátriai kezeléséhez az egyszemélyes elhelyezésben töltött 8 nap vezetett volna. Ezt az is cáfolja, hogy eszerint 2016. április 26-án fordult szorongásos panaszával pszichiáterhez, tehát csaknem 10 hónappal később.

A felperes fellebbezése **alaptalan**, az alperesé nagyobbbrészt **alapos**.

A jogvita elbírálására az állított jogsértés időszakából adódóan – osztva az elsőfokú ítéletben ekörben kifejtetteket – a 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók. A Ptk. a korábbi joghoz hasonlóan általános jelleggel védi a személyiségi jogokat (Ptk. 2:42. § (1) bekezdés). A 2:42. § (2) bekezdése generalklauzulaként rögzíti, hogy az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, míg a 2:43. §-a nem kimerítő jelleggel sorol fel egyes személyiségi jogokat. Főszabály szerint minden személyiségi érdeksérelmét okozó, illetve azt veszélyeztető magatartás jogellenes, mégis vannak olyan körülmények, amelyek fennállása esetén a személyiségi jogsértés jogellenessége kizárt. Ilyen a jogosult hozzájárulása, amit a Ptk. külön is megnevez, a jogos védelem, a szükséghelyzet, továbbá a jog kifejezett engedélye a sérelmes cselekvés tanúsítására jogszabály vagy szerződés felhatalmazása alapján. Kizárt tehát a jogellenesség akkor, ha kifejezett jogszabályi engedély alapján lépi át valaki az oltalmazott magánautonómia egyébként védett határait. Erre utal a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésében megfogalmazott korlát is. Ilyen normákat rögzítenek a büntetés-végrehajtásra irányadó jogszabályok és a felhatalmazásuk alapján készített utasítások, házirendek, melyek által behatároltan van lehetőség a bv intézetekben a személyi szabadság korlátozására. Így ha a büntetés-végrehajtásban résztvevő vagy azt felügyelő szervek e rendelkezéseknek megfelelően járnak el, magatartásuk jogellenessége kizárt.

Jogsértés esetére a Ptk. objektív illetve szubjektív szankciókat sorol fel. Az objektív, azaz felróhatóságtól független szankciókat a Ptk. 2:51. § (1) a)-e) pontjai tartalmazzák, míg szubjektív jogkövetkezményként a sérelemdíjat vezeti be a Ptk. mint közvetett kompenzációt, illetve pénzbeli elégtételt jelentő magánjogi büntetést a nemvagyoni kártérítés intézménye helyett. Mértékének megállapításához az eset összes körülményének vizsgálata szükséges. Mérlegelendő szempont a jogsértés súlya, esetleges ismétlődő jellege, a felróhatóság mértéke, valamint a jogsértésnek a sértettre és környezetre gyakorolt hatása. Lényeges ugyanakkor, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges (Ptk. 2:52. § (2) bekezdés). A rendelkezés helyes értelmezése szerint azonban a sérelmet szenvedett fél „az őt ért nemvagyoni sérelemért” követelhet sérelemdíjat, vagyis a sérelemdíj megítélésének feltétele a nemvagyoni sérelem bekövetkezése, nem elégséges hozzá a személyiségi jogsértés ténye, amely kifejezést a jogszabály a személyiségi jogsértés objektív szankcióinál használ. Nem szól ez ellen a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének a bizonyítás szükségtelenségére utaló szövegezése sem. Ezzel a jogalkotó csupán a hátrány bizonyításának eljárásjogi kötelezettsége alól mentesíti az igényt érvényesítő felet. A bíróság tehát elutasíthatja a sérelemdíj iránti keresetet akár azért, mert az adott

személyiségi jogsértés alkalmatlan arra, hogy nemvagyoni hátrányt okozzon, akár azért, mert köztudomású tények értékelésével arra a következtetésre jut, hogy ilyen jellegű sérelem nem állt elő a személyiségi jogában egyébként megsértett félnél, de az alperes is bizonyíthatja, hogy a felperest immateriális hátrány nem érte. Ugyancsak nem indokolt sérelemdíjban való marasztalás, ha ún. bagatell jogsérelemről van szó.

A felperes keresetében tartalmilag arra hivatkozott, hogy az alperes a közhatalom gyakorlása során, azzal összefüggésben sértette meg az élethez, testi épséghez, egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait, ezért a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán sérelemdíj iránti követelésének megalapozottságához a Ptk. 6:548. § (1) bekezdésének speciális és a deliktuális kárfelelősség (Ptk. 6:519. §) általános feltételeinek fennálltát kellett bizonyítania. Az új Ptk. hatályba lépésével nem változott ugyanakkor a gyakorlat atekintetben, hogy csak kirívóan súlyos jogsértés vezethet a jogkörben okozott kár megtérítéséhez (hasonlóan: eBDT2008.1817.), ezzel a már hivatkozott utaló szabály folytán a sérelemdíj megítéléséhez is.

Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával abban, hogy a biztonsági elkülönítés elrendelésére (2013. évi CCXL. törvény (Btv.) 145. § (1) bekezdés a) pontja) indokoltan, a Btv. 145. § (2) bekezdése szerinti kockázatelemzés alapján került sor. Ezt alátámasztja az egyébként közokiratnak (Pp. 195. § (1) bekezdés) minősülő biztonsági elkülönítési lapon szereplő bejegyzés a felperes suicid késztetéseire. Öngyilkossági szándékának hangoztatását igazolják a **(város neve)**-i Fegyház és Börtönben vezetett orvosi dokumentációjának adatai is, melyre egyébként még az alpereshez való átszállítását közvetlenül megelőző időpontban is van adat (2015. június 1.). Magát a késztetést bizonyítja korábbi öngyilkossági kísérlete (17. számú irat melléklete 2. oldal 1. bekezdés). Mindezen tényeket mérlegelve a biztonsági elkülönítés elrendelése nem tekinthető jogszabálysértőnek, az éppen a felperes megóvása érdekében történt, hiszen állandó megfigyelésére és az adott helyzetben veszélyes tárgyak megvonására így volt lehetőség a kamerával felszerelt zárában. Megjegyzést érdemel, hogy **(tanú neve)** felperesi tanú szerint a felperes „nyugodt természetű, a magányt elviseli, talán elviseli”, és adat van arra is, hogy nagy zárába sem akart kerülni (21. számú jegyzőkönyv). A 2015. június 22-ig tartó időszakban az elkülönítés nem volt jogsértő, ezért sérelemdíjra sem adhat alapot, az csak az ezt követő és június 29-ig terjedő időtartamban jöhet szóba.

Az ítélőtábla osztja az alperes álláspontját annyiban, hogy a Btv. 155. § (1) bekezdéséből következően főszabályként 22-e után is lehetősége volt a felperes egyszemélyes zárában történő elhelyezésére. Ez ellen a már említett – más bv intézetben született – javaslat szólt. Azt viszont semmilyen peradat nem támasztja alá, hogy egyszemélyes zárában történt elhelyezése a rövid időtartamban olyan mértékben sértette volna akár testi, akár lelki egészséghez fűződő személyiségi jogát, ami már kompenzációként sérelemdíj megítélését indokolná, számára tényleges hátrányt okozott volna. A mérlegeléskor nem hagyható figyelmen kívül az a peradat, hogy a felperes csak közel egy év múlva fordult orvoshoz, azaz maga sem tekintette a lelki egészségének esetleges sérelmét olyan mértékűnek, amely orvosi kezelést igényelne, és itt is utalni kell **(tanú neve)** már hivatkozott tanúvallomására.

Az elhelyezési körülményeket illetően lényeges, hogy a felperes sem vitatta, hogy ekkor már a zárka a szükséges felszerelési tárgyakkal el lett látva, ezért a sérelemdíj megállapításának alapja ez nem lehet. De az ügyészégi vizsgálat adatai ezzel kapcsolatos további tényelőadásait sem támasztották alá.

Bizonyítottak találta ugyanakkor az ítéletábra, hogy az alperes nem biztosította ebben az időszakban a telefonálás lehetőségét a felperes számára, ezzel pedig megsértette a Bvtv. 83. § (6) bekezdésében és 175. §-ában foglaltakat. Azt a tényt, hogy a felperes ekkor nem telefonálhatott, az alperes sem vitatta, védekezése csupán arra irányult, hogy ez a körülmény a jogvita eldöntése szempontjából irreleváns. Az ítéletábra álláspontja szerint azonban a fogvatartottak számára a külvilággal való kapcsolattartás a fogvatartás ideje alatt felértékelődik, ezért a telefonálás lehetőségének megvonása fokozott hátrányt jelent akkor is, ha az csak viszonylag rövid időszakban áll fenn. Erre figyelemmel az ítéletábra – mérlegelve a jogsértés súlyát, rövid időtartamát – 30.000,- Ft sérelemdíjat talált megállapíthatónak.

A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatva a sérelemdíj összegét a rendelkező részben foglaltak szerinti összegre szállította le.

A megváltozott elsőfokú pernyertességi-pervesztességi arányokra figyelemmel módosította a felperes által fizetendő elsőfokú eljárás illeték, illetve költség összegét is.

A felperes a másodfokú eljárásban nagyjából pervesztett lett, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogi képviseletével felmerült költségeit megtéríteni, amelyet az ítéletábra a pertárgyértékhez és a kifejtett munkához igazodóan állapított meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján.

A fellebbezési érték a másodfokú eljárásban a felperes részéről 850.000,- Ft volt, míg az alperes részéről 150.000,- Ft. A felperes köteles az eredménytelen fellebbezésével arányos fellebbezési illetéket (68.000,- Ft), valamint az alperes 80 %/-ban eredményes fellebbezésére eső fellebbezési illetéket (12.000,- Ft) megfizetni (Pp. 81. § (1) bekezdés, Itv. 59. § (1) bekezdés). A fennmaradó 3.000,- Ft fellebbezési eljárás illeték az alperes illetékmentessége folytán az állam terhére marad (Itv. 4. § (1) bekezdés).

Szeged, 2018. január 19.

Dr. Kiss Gabriella s.k. . Bálfalvi-Bottyán Csilla s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró